

PM 2005 RIV (Dnr 322-2854/2005)

Tolkutbildning - nya former för nya krav (SOU 2005:37)

Remiss från Utbildningsdepartementet

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande

1. Som svar på remissen överlämnas och återopas denna promemoria.
2. Protokollet i detta ärende förklaras omedelbart justerat.

Föredragande borgarrådet Erik Nilsson anför följande.

Bakgrund

Regeringen tillsatte i september 2004 en utredning med uppdrag att se över frågan om hur ett ökat behov av kvalificerade kontakttolkar inom bl.a. rättsväsendet kan tillgodoses framför allt i ljuset av en förestående ny instans- och processordning för utlänningsnämnden.

Remisser

Utredningens betänkande har remitterats till utbildningsnämnden och stadsledningskontoret för yttrande.

Utbildningsnämnden är i huvudsak positiv till utredningens förslag.

Stadsledningskontoret är i huvudsak positiv till förslagen men är tveksam till om den föreslagna minskningen av antalet utbildningsplatser kommer att täcka det framtida behovet av utbildade tolkar.

Mina synpunkter

För enskilda individer som bor och lever i Sverige, men som inte talar språket än, är det mycket angeläget att deras kontakt med myndigheter blir så kvalitativ och korrekt tolkad som möjligt. Om missförstånd aldrig behöver uppstå och varje individ förstår såväl sina skyldigheter som rättigheter så underlättar det vardagen för dem. Det är därför viktigt att tolkarna är kompetenta och professionella. Förändringar som förbättrar, gör utbildningen mer likvärdig och stramar upp styrningen av innehållet är därför önskvärda.

Utredningens förslag är i allt väsentligt ett led i rätt riktning att förbättra kontakttolkutbildningen. För att inte riskera brist på kontakttolkar i framtiden är det dock viktigt att öka anslagen till utbildningen så att kvaliteten kan höjas utan att det sker på bekostnad av antalet platser. I övrigt hänvisar jag till stadsledningskontorets och utbildningsnämndens remissvar.

Jag föreslår kommunstyrelsen besluta följande

1. Som svar på remissen överlämnas och återopas denna promemoria.
2. Protokollet i detta ärende förklaras omedelbart justerat.

Stockholm den 11 oktober 2005

ERIK NILSSON

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

ÄRENDET

Utredningen om kontakttolkar har haft i uppdrag att se över frågan om hur ett ökat behov av kvalificerade kontakttolkar inom rättsväsendet kan tillgodoses framför allt i ljuset av en förestående ny instans- och processordning för utlänningsärenden. Utredningen skall pröva frågan i vilken utsträckning behoven kan mötas genom dels fortbildning och auktorisation av befintliga tolkar, dels nyrekrytering och utbildning av nya tolkar, belysa hur utbildningen kan förändras och om nya former för utbildningen kan behöva utvecklas. Möjligheterna att införa någon form av förkunskapskrav och dokumentation av deltagarnas kunskaper skall prövas.

Utredningen skall vidare överväga hur en utbildning i små tolkspråk skall kunna bedrivas mot bakgrund av svårigheterna att få tillräckligt med kvalificerade lärare för utbildningen i små tolkspråk och kvalificerade examinators för auktorisering. I april 2005 överlämnade utredningen betänkandet ”Tolkutbildning – nya former för nya krav” (SOU 2005:37).

Sammanfattning av utredningen

Utredningen har analyserat de förändringar av utlänningslagstiftningen som sker i samband med att en ny instans- och processordning i utlännings- och medborgarskapsärenden träder i kraft 2006. Enbart denna reform kan enligt regeringens bedömning medföra ett ökat behov av kvalificerade tolkar i över 100 språk.

En annan viktig utgångspunkt för utredningen har varit att tolkning vid myndighetsutövning i första hand ska ske genom att anlita auktoriserade tolkar. Detta är särskilt viktigt i ärenden där individens liv och framtid står på spel. Om auktoriserade tolkar inte finns att tillgå måste det ställas krav på de icke auktoriserade tolkarnas kompetens.

Utbildning av kompetenta kontakttolkar är ett av samhällets främsta instrument för att se till att tolkservicen utförs av för uppdraget väl kvalificerade tolkar. Utredningen ser därför att det finns ett behov av att nationellt styra utbildningen dels i kvantitativa former genom statsbidrag, dels i kvalitativa former genom nationellt fastställda måldokument, kursplaner, utvärdering, dokumentation av kunskaper efter slutförd utbildning samt tillsyn av utbildningen.

Det har mot denna bakgrund varit en huvuduppgift att sörja för att utbildning av kontakttolkar håller en så hög kvalitet att de utbildade tolkarna ska kunna klara Kammarkollegiets auktorisationsprov. Denna ambition gäller under förutsättning att det finns auktorisationsmöjlighet i språket i fråga.

Utredningens förslag i sammanfattning

Kontakttolkutbildningen inom folkbildningen föreslås upphöra i sin nuvarande form fr.o.m. den 1 januari 2007. En sammanhållen grundutbildning om två terminer införs fr.o.m. den 1 januari 2007.

TÖI (Tolk- och översättarinstitutet) ges i uppdrag att analysera behovet av kontakttolkar, planera och dimensionera utbildningen samt fastställa nationella förkunskapskrav och mätbara nationella kunskapsmål efter slutförd utbildning. Personer som företräder små tolkspråk kan inom den reformerade utbildningen ges ett intyg som visar vilka moment som personen ifråga har deltagit i och blivit godkänd.

Tolkar som är verksamma men saknar fullständig grundutbildning bör ges möjlighet att få sina kunskaper prövade och komplettera sin utbildning hos utbildningsanordnare

under en övergångsperiod. Vidare föreslås att TÖI analyserar behovet av fördjupningskurser och erbjuder sådana i den utsträckning det är möjligt.

TÖI ges också i uppdrag att utreda formerna för införande av ett tvåspråkighetstest och ett nationellt register för tolkar, att behovet av en samlad statistik inom tolkserviceområdet ses över samt lämnar förslag rörande forsknings- och utvecklingsarbete.

Förslagen syftar till att förbättra kvaliteten på tolkning i myndighetsutövningen, trygga individens rättssäkerhet och höja tolkyrkets status.

REMISSER

Ärendet har remitterats till utbildningsnämnden och stadsledningskontoret.

Utbildningsnämnden beslutade den 25 augusti 2005 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen utan eget ställningstagande.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande av den 16 augusti 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen har tagit del av betänkandet och har inga synpunkter på utredningens förslag när det gäller den föreslagna utbildningens innehåll, organisation och finansiering. Förvaltningen ser dock generellt positivt på förslaget i sin helhet att en samordnad utbildning för tolkar införs med gemensamma nationella måldokument och kursplaner m.m.

Förvaltningens bedömning är att det finns ett behov av tolkutbildning som är av hög kvalitet och likvärdig över hela landet, inte minst ur rättssäkerhetssynpunkt.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 30 augusti 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret ser positivt på förslaget att införa en ny och sammanhållen utbildning för kontakttolkar med gemensamma nationella måldokument och kursplaner m.m. Det finns ett behov av tolkutbildning som är av hög kvalitet och likvärdig över hela landet, inte minst ur rättssäkerhetssynpunkt.

Utredningens direktiv och förslag tar i första hand sikte på att lösa behovet av tolkar med speciell kompetens i rättstolkning inför den nya instans- och processordning i utlännings- och medborgarskapsärenden som träder i kraft 2006. Behovet av kompetenta och utbildade tolkar måste emellertid ses i ett vidare perspektiv och omfatta alla samhällsområden. Det gäller att tillgodose efterfrågan på tolkar och utbildning både inom rätts- och sjukvårdstolkning som övriga samhällssektorer.

Utredningen föreslår att antalet studieplatser i utbildningen minskas och att antalet studietimmar utökas för att leda till en höjning av kvaliteten i utbildningen och att fler tolkar klarar Kommerskollegiums auktorisationsprov. Stadsledningskontoret ställer sig därför tveksam till om den föreslagna minskningen av antalet utbildningsplatser kommer att täcka det framtida behovet av utbildade tolkar. Stadsledningskontoret instämmer därför även i utredningens bedömning att det krävs en samlad bild på nationell nivå såväl av behovet av tolkar som kompetens- och utbildningsfrågor.